

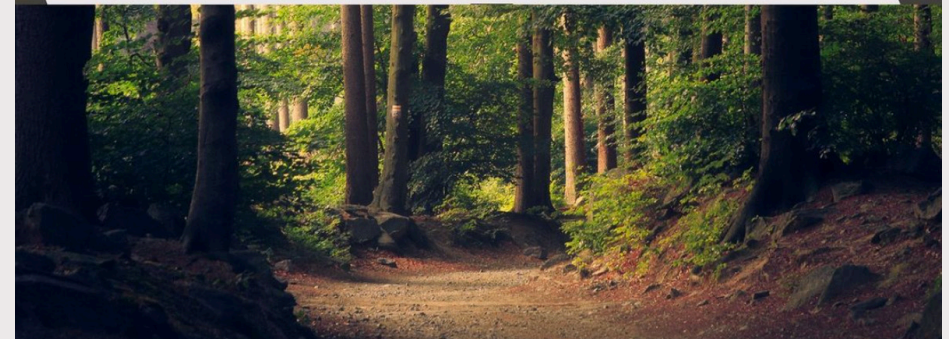
Ako funguje zálohový systém na Slovensku

Obsah

Otvárame veľkú tému	4
Spoznajme hodnotu obalov a dajme im šancu na ďalšie využitie	6
Fakty o zálohovom systéme	8
Ako vznikol slovenský zálohový systém	12
Ako funguje zálohový systém?	18
1. Začíname u výrobcu	20
2. Pokračujeme u obchodníka (distribútora)	22
3. Tri druhy odberov	24
4. Zálohový systém z pohľadu zákazníka	26
5. Správca zálohového systému sa postará o obaly	30
Otázky o zálohovaní, ktoré ste sa nebáli spýtať	32

Zálohový systém je reálne a účinné riešenie ako vrátiť viac ako 90 % plastových fliaš a plechoviek späť do obehu.

Otvárame veľkú tému

Od januára 2022 funguje na Slovensku zálohový systém na nápojové obaly. Tieto obaly vo forme plastových fliaš alebo hliníkových plechoviek zamorujú už roky našu prírodu.

Cieľom zálohového systému je zozbierať viac než 90 percent plastových fliaš a hliníkových obalov. Udržme tak Slovensko čisté a zmenšíme skládkovanie. Veríme, že za každý zálohovaný obal si človek radšej zoberie záloh 15 eurocentov, ako by ho zahodil buď do komunálneho odpadu, alebo tam, kde patrí najmenej – do prírody.

Zálohovaním sa naša cesta nekončí. Práve naopak. Otvárajú sa ďalšie otázky, najmä: čo s tými obalmi, ktoré už sú porozhadzované v lesoch, lúkach, jazerách, či riekach? Nerozpadnú sa za desať, ani za dvadsať rokov. Preto Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci s občianskymi združeniami a organizáciami pripravilo kampaň Čisté Slovensko, ktorá sa začne v marci a potrvá do jesene. V rámci nej chceme vyzbierať čo najviac plastových obalov z prírody a očistiť obce od čiernych skládok.

Zálohovaním dosiahneme, že možno práve ľudia, ktorí doteraz neporiadok spôsobovali, budú vracat zálohovateľné obaly do obchodu.

Som rád, že sme sa vydali po ceste vyspelých krajín a som presvedčený, že spoločným úsilím sa vysporiadame v boji s

odpadom. Chceme mať krajinu, v ktorej po poliach nepoletujú plastové vrecká a fľaše, v jarku vedľa cesty nie sú haldy hliníkových obalov od piva a v jazerách neplávajú plastové fľaše. Podme aj na Slovensku dať veci aspoň do takého poriadku, aký si vedeli udržiavať naši predkovia.

Spomeňme si na starých rodičov, ako vedeli hospodáriť s materiálom aj potravinami. Nerozhadzovali materiál, ktorí vedeli druhotne použiť. Či to bolo drevo, kov. Nikto nevyhodil ani len hrdzavý klinec.

Podme do toho. Urobme Slovensko obehovou ekonomikou a z materiálov, ktoré sme použili, vytvoríme nové hodnoty. Zálohový systém je toho začiatkom.

Ján Budaj
minister životného prostredia SR

Spoznajme hodnotu obalov a dajme im šancu na ďalšie využitie

Je veľmi jednoduché označiť použitý materiál za odpad. Obaly vedia byť skvelým pomocníkom, no zlým pánom. Stačí, aby sa obal ocitol v nesprávnom koši, na zemi, na poli, v rieke a stáva sa z neho nadbytočný odpad, ktorý znečisťuje prírodu a naše okolie. Aj napriek tomu, že môže mať vlastnosti a hodnotu, ktorá si zaslúži ďalšie využitie. To, čo rozhoduje, či sa z obalu stane odpad alebo nová surovina, je náš prístup k nemu.

Zálohový systém, ktorý sa na Slovensku úspešne rozbieha od 1. januára 2022 nám dáva možnosť chrániť si naše životné

prostredie a zároveň dáva možnosť obaly vyzbierať, efektívne recyklovať a najmä ich opätovne použiť na ich primárny účel. Plastové fľaše aj plechovky sú cenné materiály, ktoré výrobcovia vedia využiť na výrobu nových obalov. Znova a znova.

Samotní výrobcovia nápojov majú o tento materiál záujem, nielen na plnenie zákonných cieľov, ale aj dobrovoľných záväzkov. Európska únia zaviedla povinnosť pridávať určité množstvo recyklovaného obsahu do všetkých obalov, ktoré sú uvádzané na trh. Do roku 2025 je to

dvadsaťpäť percent obsahu a do roku 2030 tridsať percent. Niektorí výrobcovia síce idú už dnes nad rámec týchto povinností, avšak veľké množstvo obalov je vyrábané čisto z primárneho zdroja, bez použitia akéhokoľvek recyklátu.

Záujem o recyklovaný materiál tu je, recyklačné kapacity na Slovensku a jeho blízkom okolí máme tiež, chýba už len dostatočná motivácia zákazníkov vrátiť obal a umožniť mu tak nový život v podobe fľaše či plechovky. A práve preto prichádza zálohový systém, ktorý motivuje vrátiť nápojový obal naspäť do obchodu výmenou za záloh 15 eurocentov. Vo všetkých krajinách, kde sa zaviedol, stúpila návratnosť nápojových obalov približne na 90 percent, čo je úroveň, ktorú sa triedeným zberom nedarí dosiahnuť. Inšpiráciou pre slovenský zálohový systém boli práve tie zahraničné systémy, ktoré fungujú najlepšie. Učili sme

sa najmä od pobaltských a škandinávskych krajín, ale aj iných, ktorí nás svojim inovatívnym prístupom motivovali. Dnes si môžeme povedať, že na Slovensku vzniká zálohový systém, ktorý, veríme, bude spájať to najlepšie, čo aktuálne na trhu existuje. A to všetko v rekordne krátkom čase – za 10 mesiacov.

Zálohovanie je spoľahlivý nástroj, ako na Slovensku prispieť k rozbehnutiu obehovej ekonomiky a tým znížiť aj množstvo odpadu, ktorý v našej krajine vzniká. Je to zároveň platforma, ktorá spojila výrobcov, obchodníkov aj spotrebiteľov v spoločnej snahe nájsť hodnotu tam, kde sme ju až doposiaľ nevideli.

Mária Trčková
generálna riaditeľka
Správcu zálohového systému

Fakty o zálohovom systéme

Prečo sa na Slovensku zavádza zálohový systém?

Slovensko sa zaviazalo zvýšiť aktuálne množstvo zberu nápojových obalov zo 60% na 90%, a to už v roku 2025. Na základe skúseností krajín, kde zálohovanie už roky funguje, je toto zvýšenie možné len cez zálohový systém. Systémom triedeného zberu je dnes možné vyzbierať približne 60 percent plastových fliaš, o plechovkách nemáme exaktné dáta. Zálohovanie tak dáva šancu vyzbierať viac materiálu vyššej kvality na recykláciu a jeho opätovné využitie v nových obaloch, znížiť voľne pohodený odpad a šetriť tak prírodné zdroje.

Odkedy funguje na Slovensku zálohový systém?

Od 1. januára 2022.

Ktoré obaly sa zálohujú?

Zálohujú sa všetky jednorazové plastové fľaše a plechovky od nápojov s objemom 0,1 l až 3 l vrátane. Na každej zálohovanej fľaši či plechovke je symbol Z v recyklačných šípkach a text „ZÁLOHOVANÉ“. Nápoje legislatíva definuje ako „kvapalnú požívatinu, ktoré obsahujú viac ako 80 percent vody a sú schopné uspokojiť fyziologickú potrebu vody, delia sa na alkoholické a nealkoholické“. Zálohujú sa teda jednorazové plastové fľaše a plechovky nápojov, ako sú minerálne vody, sladené nápoje, ovocné šťavy, ľadové čaje, energetické nápoje, pivo, víno či miešané alkoholické nápoje. Nezálohujú sa obaly z mlieka, nápojov s obsahom mlieka, sirupov a alkoholických nápojov s obsahom alkoholu nad 15 percent. Rovnako sa nezálohujú obaly od potravín, ktoré nie sú nápojmi, ako je olej či ocot.

Ako spoznám zálohovaný obal?

V blízkosti čiarového kódu je na každom obale veľké „Z“ v recyklačných šípkach a text „ZÁLOHOVANÉ“.

Kto sa musí registrovať u Správcu?

Výrobcovia, ktorí uvádzajú na trh nápojové obaly v jednorazových, či už plastových alebo kovových obaloch. A distribútori, ktorí

Aká je výška zálohu?

15 eurocentov, rovnaká pre všetky plastové fľaše aj plechovky.

Kedy sa mi vráti záloh?

Pri vrátení zálohovaného obalu na odberné miesto. Obal vrátite do odberného automatu – „zálohomatu“, alebo ho preberie pracovník v menších prevádzkach s ručným odberom. Vy dostanete kupón s hodnotou podľa množstva odobratých obalov, ktorý si môžete uplatniť na pokladni v danej predajni.

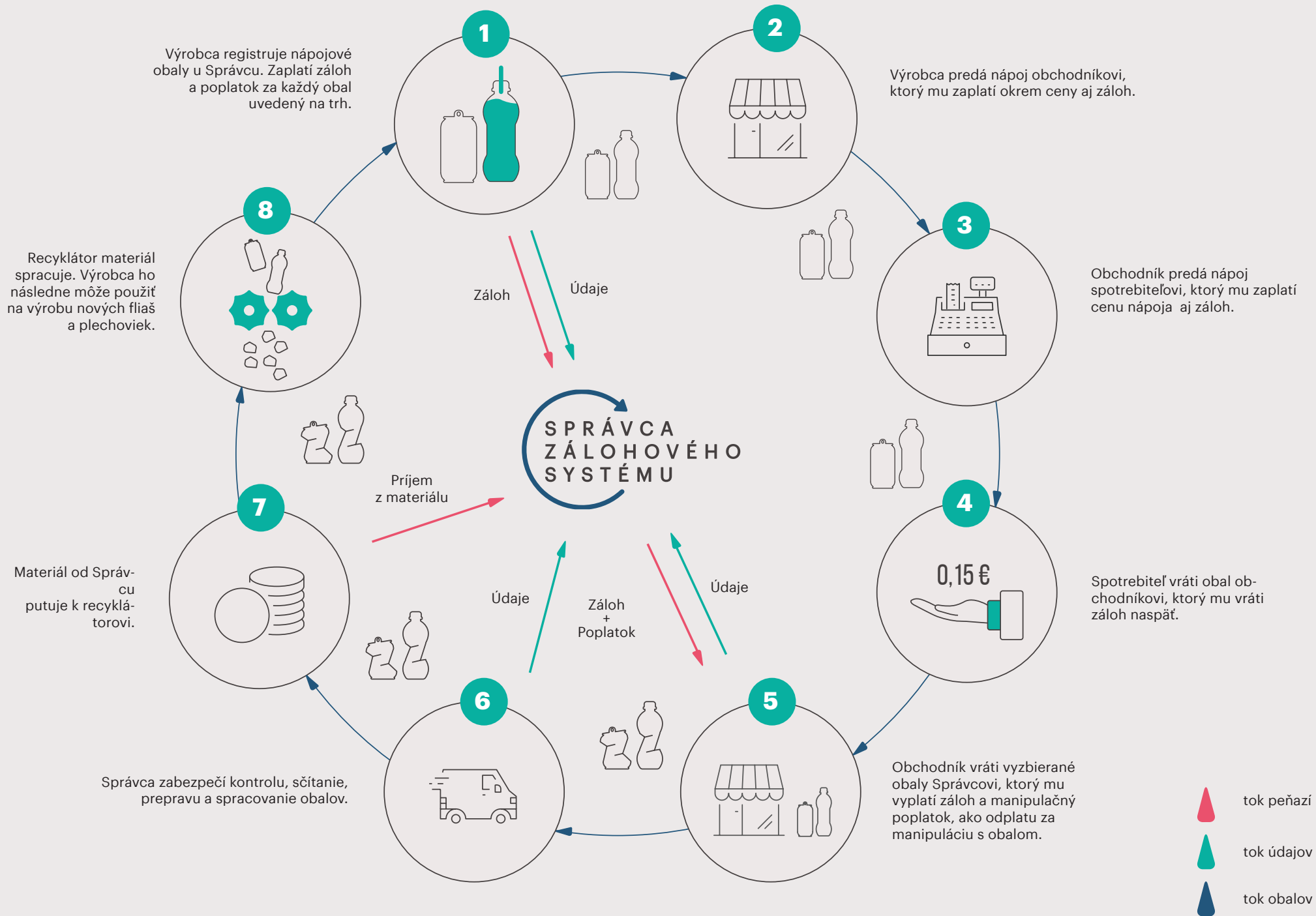
Kde môžem vrátiť zálohovaný obal?

Na všetkých označených odberných miestach zapojených do zálohového systému. Po spustení systému od januára 2022, je to približne 2000 predajní po celom Slovensku. Odberná sieť sa bude postupne rozširovať.

predávajú nápoje konečnému používateľovi a zriaďujú odberné miesto – povinne alebo dobrovoľne.

Existuje nejaké obdobie, keď budú na trhu zálohované aj nezálohované fľaše?

Toto obdobie sa nazýva prechodné obdobie. Tak komplexný systém, akým je zálohový systém, nie je možné zaviesť z večera do rána. Prechodné obdobie pre výrobcov je stanovené do 31. januára 2022 – znamená to, že najneskôr do tohto dátumu môžu na trh uvádzať staré nezálohované obaly. Pre distribútora má prechodné obdobie iný termín – nezálohované obaly bude môcť obchodník distribuovať do 30. júna 2022. Po tomto dátume budeme na slovenskom trhu už vidieť a môcť kúpiť len zálohované plastové fľaše a plechovky na nápoje so symbolom Z a textom „ZÁLOHOVANÉ“.

Ako vznikala slovenský zálohový systém

Viete, prečo sa na Slovensku zavádza zálohovanie jednorazových nápojových obalov? A prečo sme sa inšpirovali najmä škandinávskymi a pobaltskými krajinami? Na tieto otázky odpovie Lucia Morvai, riaditeľka pre vonkajšie vzťahy a komunikáciu Správca zálohového systému.

Prečo vznikla potreba zaviesť na Slovensku zálohovanie jednorazových nápojových obalov?

Z dvoch hlavných dôvodov. Predovšetkým máme šancu stať sa krajinou bez voľne

Prioritou Správca zálohového systému bude podporiť recykláciu

pohodeného odpadu z plastových fliaš a plechoviek. K cene nápoja sa pripočíta záloh 15 eurocentov za obal, ktorý mnohých spotrebiteľov bude motivovať k vráteniu, tak ako to poznáme zo skúsenosti vratných sklenených fliaš. A za druhé, plastové fľaše a plechovky nie sú zbytočný odpad, ale cenné materiály, ktorých recyklácia má zmysel. Zálohovaním, zvýšením miery zberu, následnou recykláciou týchto obalov a využitím recyklovaného obsahu vieme každej fľaši aj plechovke vdýchnuť nový život a vrátiť ich späť do obehu.

Ako vieme, že zálohový systém bude naozaj fungovať?

Zo skúseností krajín, kde už roky úspešne funguje. Máme poznatky z mnohých európskych krajín, napríklad z Litvy, kde bola miera zberu pred zavedením systému na úrovni tridsať percent. Po pár rokoch od zavedenia systému zálohovania bola miera zberu nápojových obalov až na úrovni deväťdesiat percent. To znamená, že ak je systém nastavený správne, má vysoký

potenciál dosahovať stanovené ciele. Rovnako to vidíme na štatistikách Švédska, Nórska či Fínska. Len tam sa ťažko sleduje rozbeh systému, pretože v severských krajinách sa zálohové systémy zavádzali od 80. až 90. rokov. Ťažšie sa nám tak porovnáva situácia pred zavedením zálohovania a potom.

Prečo sa Slovensko inšpirovalo najmä škandinávskymi a pobaltskými krajinami?

Pri vytváraní zálohového systému sme vychádzali aj z analýzy Inštitútu environmentálnej politiky, ktorá bola spracovaná na Slovensku v roku 2018, a pripravila pôdu pre definitívne prijatie zákonnej úpravy zálohového systému. Tá samotná už analyzovala mnohé zavedené zálohové systémy, a za vzor si zobrala práve škandinávske krajiny, keďže sa vyznačujú vysokou efektívnosťou, transparentnosťou, ale aj spokojnosťou hlavných aktérov – výrobcov, obchodníkov a samozrejme spotrebiteľov. Následne sme prostredníctvom združenia povinných osôb, výrobcov nápojov a piva, cez strešné organizácie na úrovni Bruselu zisťovali, ako systémy v Európe dnes fungujú. Spracovali sme si vlastnú analýzu fungujúcich systémov, ktorú sme podložili aj návštevami vybraných správcaovských spoločností v rámci Európy.

Oslovili sme renomovaných odborníkov na zálohové systémy, ktorí ich pomáhali zavádzať v Európe, dnes ich priamo riadia a zdieľajú svoje cenné skúsenosti pri ich ďalšom zavádzaní po celom svete. Takýmto spôsobom sme získavali najlepšie skúsenosti z modelov fungovania, držali sa základných overených štandardov, ale zahŕňali aj osobitné prístupy, ktoré by mohli najlepšie fungovať v lokálnych podmienkach.

Slovenský zálohový systém je tak postavený na základných princípoch, ako centrálné riadenie a financovanie povinnými osobami v rámci rozšírenej zodpovednosti výrobcov. Hospodárnosť, ako kľúčový aspekt fungovania, ústretovosť voči spotrebiteľovi, transparentnosť a nediskriminačný prístup sú neodmysliteľnou súčasťou slovenského zálohového systému. V neposlednej rade dbáme na plnenie požiadaviek vyplývajúcich z legislatívy, čo sa prejaví vo vyššej miere zberu a zvýšenom podiele recyklovaného obsahu v nových obaloch.

Pobaltské systémy sme skúmali a navštevovali aj preto, že sú to systémy ktoré sa zavádzali relatívne nedávno. Snažili sme sa siahnuť aj po krajinách, ktoré majú čerstvú skúsenosť so zavádzaním systému, alebo sú nám príbuzní mentalitou či rozlohou krajiny; množstvom obalov, ktoré sa na trh uvádzajú, štruktúrou odbernej siete a pod.

Prečo je cieľom vyzbierať 90 percent obalov?

Európska legislatíva stanovila pre všetky krajiny povinnosť do roku 2029 zabezpečiť mieru vyzbierania plastových nápojových obalov 90% a najst efektívne spôsoby,

ako to zabezpečiť. Slovensko si zvolilo cestu zálohovania, čo je v súčasnosti jediné reálne osvedčené riešenie, ako zabezpečiť vysokú mieru zberu a zároveň vyššiu recykláciu a využitie recyklovaných materiálov pri výrobe nových obalov.

Načo je výrobcom nápojov recyklovaný materiál?

Potrebuju ho, pretože súvisí s ďalšími cieľmi stanovenými v Európskej únii. Jedným je povinné množstvo pridávania recyklovaného obsahu do všetkých obalov, ktoré sú uvádzané na trh – 25 percent do roku 2025 a následne tridsať

Európska legislatíva stanovila pre všetky krajiny povinnosť do roku 2029 zabezpečiť mieru vyzbierania plastových nápojových obalov 90%

percent od roku 2030. Z tohto pohľadu je nesmierne dôležité zabezpečiť pre výrobcov dostatočné množstvo materiálu v kvalite, ktorú je možné použiť pri výrobe potravinových obalov. Ďalším je snaha výrobcov o uzatvorenie materiálovej slučky a dosiahnutie obehového hospodárstva.

Nedá sa toto všetko dosiahnuť aj triedeným zberom?

Už niekoľko rokov máme zavedený systém triedeného zberu na plnenie povinností

výrobcov a vidíme, že má svoje limity. Plastové a kovové nápojové obaly sú cennými materiálmi, ktoré sú 100% recyklovateľné a majú potenciál byť opakovane využiteľné pri výrobe nových obalov, teda na ten istý účel. Dnes sa systémom triedeného zberu vyzbiera asi šesťdesiat percent plastových obalov, pričom o kovových obaloch ani nemáme kompletné dáta, nehovoriac o ich recyklovaní a možnosti opätovného využitia materiálu výrobcami. A tu sa dostávame k ďalšiemu dôležitému prínosu zálohového systému – evidencii a vysledovateľnosti obalov uvedených na trh, vyzbieraných, recyklovaných a opätovne využitých pri výrobe nových obalov. Zálohový systém zároveň prostredníctvom ekomodulácie poplatkov za obaly uvádzané na trh motivuje výrobcov už pri samotnom dizajne obalov, aby prihliadali na odstraňovanie bariér recyklácie a princípy cirkulárnej ekonomiky, pričom nepovoľuje krížové financovanie medzi materiálmi.

Možno použiť vyzbierané jednorazové nápojové obaly aj na iný účel ako na recykláciu späť do obalov?

Prioritou Správcu zálohového systému bude podporiť recykláciu vyzbieraného materiálu a jeho následné využitie na rovnaký účel, na ktorý bol pôvodne vyrobený. Správca sa hlási k princípom obehového hospodárstva a podporuje recykláciu, tzv. z fľaše do fľaše, resp. z plechovky do plechovky. Pre výrobcov na Slovensku sa tak vytvorí možnosť plniť svoje zákonné povinnosti a dobrovoľné záväzky. Určitý objem materiálu nebude možné spracovať takýmto spôsobom a bude

sa využívať na iné druhy recyklácie či energetického zhodnotenia.

Prečo máme na Slovensku záloh práve 15 eurocentov?

Výška zálohu môže byť pre úspešnosť zálohového systému rozhodujúca a významne ovplyvniť dosiahnutie cieľov stanovených zákonom, a to je 90% miera zberu. Z pohľadu čo najjednoduchšieho a prehľadnejšieho nastavenia systému pre spotrebiteľa dáva zmysel mať len jednu výšku zálohu pre všetky jednorazové obaly na nápoje. Spotrebiteľ sa tak nebude musieť orientovať v rôznych výškach zálohov a zároveň v ňom nebude záloh vyvolávať dôvody na substitúciu obalov na nápoje. Keďže jedno- a dvojcentové mince sa v rámci bežného platobného styku používajú stále menej a s účinnosťou od júla 2022 sa budú postupne sťahovať z obehu, bolo praktické nastaviť výšku zálohu na úroveň, ktorá je násobkom piatich centov.

Na Slovensku Správca teda pri tvorbe výšky zálohu prihliadal najmä na lokálne podmienky, kúpyschopnosť nášho obyvateľstva, minimálnu výšku zálohu stanovenú vo vyhláske, jednotnosť a motivačný aspekt. Výška zálohu bola určená na základe analýz tak, aby bola dostatočne motivujúca a zároveň nebola priveľmi finančne zaťažujúca pre slovenských spotrebiteľov.

Aj z vykonaných prieskumov sa ukázalo, že ľudia považujú výšku 15 eurocentov za plastovú fľašu aj plechovku za dostatočne motivujúcu pre to, aby jednorazové obaly vrátili naspäť do obchodu.

23 000 TON

Toľko zálohovaných obalov
vyzberajú v Litve.

12 500 ton

Takéto množstvo zálohovaných obalov sa ročne vyzberia
v **Estónsku** (údaje sú z roku 2018).

Zálohovanie v Litve spustili už v roku 2016.

Celkovo majú v Estónsku, krajine, kde
sa veľmi rýchlo ujal zálohový systém,

850 miest

kde môžu vrátiť zálohované obaly.

V Litve majú k
dispozícii

2700 obchodov,

kde môžu vrátiť
zálohované obaly.

Celkovo sa Litovcom podarí vďaka
zálohovaniu vyzberať:

91,5 %

PET fľaš

94 %

plechoviek

82,1 %

sklenených fľaš*

Estóncom sa podarí
vďaka zálohovaniu
vyzberať
a recyklovať:

86 %

PET fľaš

97 %

plechoviek

92 %

sklenených fľaš

Ako funguje zálohový systém?

1. Výrobca predáva nápoj obchodníkovi, ktorý mu okrem ceny nápoja zaplatí aj záloh.
2. Obchodník predá nápoj konečnému používateľovi, ktorý mu zaplatí cenu nápoja aj záloh vo výške 15 eurocentov.
3. Spotrebiteľ po vypití nápoja vráti obal na odberné miesto, kde dostane záloh, 15 eurocentov, naspäť.
4. Obchodník vyzbierané obaly odovzdá Správcovi zálohového systému a ten výmenou za obaly vyplatí obchodníkovi záloh, aj manipulačný poplatok, ako odplatu za manipuláciu s obalom.
5. Správca zabezpečí kontrolu, sčítanie a prepravu obalov.
6. Materiál putuje ďalej recyklátorovi.
7. Tento materiál môže výrobca znovu využiť pri výrobe nových fliaš a plechoviek princípom z fľaše do fľaše a z plechovky do plechovky. Materiálový kruh sa tak uzavrie.

1. Začíname u výrobcu

Výrobcom, je každý subjekt, ktorý uvádza na trh nápojové obaly v jednorazových, či už plastových alebo kovových obaloch. Výrobca (resp. dovozca) je definovaný v zákone o zálohovaní, ktorý následne odkazuje na príslušné ustanovenia v zákone o odpadoch.

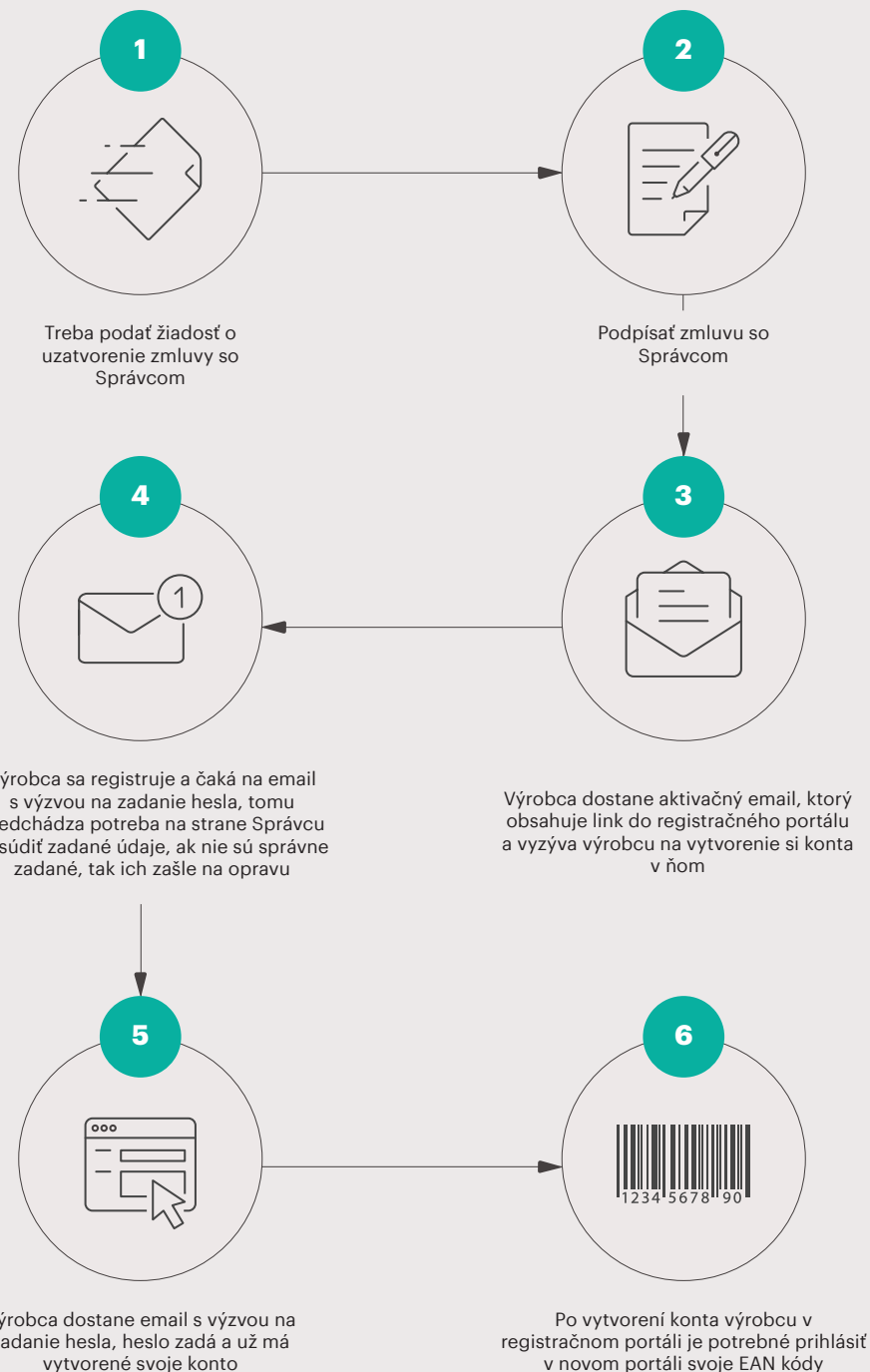
Celý kolobeh zálohového systému začína u výrobcu. Ten má zákonnú povinnosť uzavrieť zmluvu so Správcom zálohového systému, registrovať svoju spoločnosť a obaly (EAN-kódy), ktoré bude uvádzať na trh, v registračnom portáli Správcu zálohového systému.

Výrobcom na účely zákona o zálohovaní je ten kto:

- používa obaly na balenie tovaru, alebo plní tovar do obalov a uvádza na trh tento tovar pod svojou obchodnou značkou (napr. výrobca minerálnej vody alebo piva)
- je osobou, pre ktorú sa tovar balí alebo plní a pod ktorej obchodnou značkou sa tovar uvádza na trh (napr. obchodný reťazec, ktorý uvádza na trh pod svojou privátnou značkou)
- prepraví alebo si nechá prepraviť cez štátnu hranicu Slovenskej republiky tovar v obaloch a uvádza ho na trh alebo do distribúcie v Slovenskej republike (napr. dovozca nealkoholického nápoja, ktorý ho ako prvý uvádza na trh v SR)
- ako distribútor uskutočňuje odplatné alebo bezodplatné odovzdanie obalu konečnému používateľovi na bezprostredné zabalenie tovaru, alebo používa obal na zabalenie distribuovaného tovaru (napr. čapované víno, pivo zákazníkovi do plastového obalu)

Aké má výrobca povinnosti?

- požiadať o uzatvorenie zmluvy o plnení povinností
- zálohovať a dodržiavať výšku zálohu
- zabezpečiť označovanie obalu tak, aby z takého označenia bolo zrejmé, že obal je pokrytý zálohovým systémom
- registrovať zálohované nápojové obaly pred ich umiestnením na trh
- viesť oddelene účtovné záznamy o cene tovaru a výške zálohu
- uhrádzať Správcovi záloh za každý obal, ktorý uviedol na trh v súlade s uzatvorenou zmluvou
- uhrádzať Správcovi všetky náklady spojené s účasťou v zálohovom systéme (poplatky v súlade so Zmluvou)
- viesť evidenciu o zálohovaných obaloch a ohlasovať z nej údaje Správcovi v rozsahu potrebnom na plnenie jeho úloh (ohlasovať mesačne údaje o množstve zálohovaných obalov uvedených na trh v ks aj kg)

2. Pokračujeme u obchodníka (distribútora)

Distribútorom v zmysle zákona o zálohovaní je subjekt, ktorý uskutočňuje distribúciu nápojov v zálohovaných jednorazových obaloch. Distribútor, ktorý predáva nápoje konečnému používateľovi má niekoľko povinností zo zákona o zálohovaní.

Distribútor obalov, ktorý vykonáva predaj nápojov konečnému používateľovi, bez ohľadu na spôsob predaja a na veľkosť predajnej plochy má povinnosť:

- zálohovať jednorazové obaly na nápoje a dodržiavať výšku zálohu určenú Správcom
- pri označení tovaru predajnou cenou uvádzať aj výšku zálohu
- viesť oddelene účtovné záznamy o cene tovaru a o výške zálohu.

Distribútor, ak predáva konečnému používateľovi na predajnej ploche väčšej ako 300 m² (nie ako doplnkový tovar) má tiež povinnosť:

- požiadať Správca o uzatvorenie zmluvy o plnení povinností
- registrovať sa ako odberné miesto odpadu zo zálohovaných jednorazových obalov na nápoje
- odoberať odpad zo zálohovaných jednorazových obalov na nápoje v mieste prevádzky, alebo vo vzdialenosti do 150 metrov od miesta prevádzky
- vrátiť konečnému používateľovi záloh v plnej výške pri vrátení odpadu zo zálohovaného jednorazového obalu na nápoje.

Kto musí a kto môže byť odberným miestom

Distribútor, ktorý predáva potraviny a nápoje konečnému používateľovi na predajnej ploche väčšej ako 300m², má zákonnú povinnosť zriadiť odberné miesto, uzavrieť zmluvu so Správcom a svoje odberné miesta registrovať. Následne má povinnosť odoberať všetky zálohované obaly, bez ohľadu na to, či ich predáva, a vrátiť spotrebiteľovi záloh za odobratý obal v plnej výške.

Prevádzky, ktoré sú menšie ako 300 m², prípadne predávajú zálohované nápoje ako doplnkový tovar, môžu zriadiť odberné miesto dobrovoľne. Predpokladom je denný priemerný odber zálohovaných obalov minimálne 70ks/deň a schválenie Správcom.

Na Slovensku sa ročne spotrebuje až 818 miliónov kusov nápojov v plastových fľašiach.

3 druhy odberov

V rámci zálohového systému existujú tri spôsoby odberu zálohovaných obalov. Každý z troch spôsobov odberu podlieha inému režimu, a to najmä z pohľadu manipulácie s obalmi na odbernom mieste a ich následnej prepravy na miesto triedenia. Hlavným cieľom je zabezpečenie ochrany zálohového systému, hospodárnosť a komfort pre odberné miesta.

Všetky zariadenia na odber musia spĺňať podmienky a minimálne požiadavky určené Správcom a zároveň podliehajú verifikácii zo strany Správcu, aby bol zabezpečený plynulý chod a udržateľné fungovanie zálohového systému.

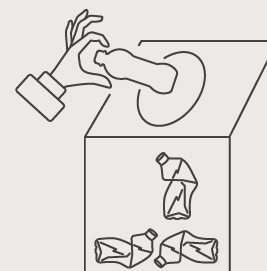
Úvodná investícia do odberného zariadenia, ktorým je zálohomat, kompaktor alebo ručný skener, je financovaná distribútorom. Správca uhrádza náklady vynaložené v priamej súvislosti s odberom obalov distribútorovi, vrátane kapitálových investícií, vo forme manipulačného poplatku za každý kus odobratého zálohovaného obalu.

Ručný odber

Vhodný pri odbere 70 – 200 kusov denne.

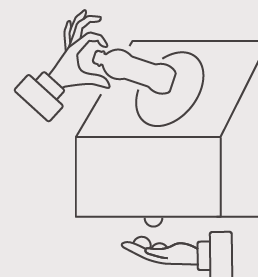
Ručný odber je vhodný pre prevádzky s menšou predajnou plochou a menším počtom odoberaných obalov, aby bol efektívny tak pre samotnú prevádzku, ako aj zálohový systém. Obchodník je vybavený ručným skenerom, cez ktorý načítava čiarový kód zálohovaného obalu a tlačí kupón pre zákazníka. Nápoje skladuje nestlačené, v osobitnom vreci od Správcu uzavretom špeciálnou plombou a pripraví ich na prevzatie prepravcom Správcu. Obaly sa prepravujú nestlačené a následne sa prepočítavajú v medziskladoch Správcu.

Poloautomatizovaný odber

Vhodný pri odbere 200 – 500 kusov denne.

Odberné miesto je vybavené ručným skenerom a kompaktorom. Pracovník predajne naskenuje čiarový kód a odoberie zálohovaný obal ako pri ručnom zbere. V sklade má však umiestnené špeciálne zariadenie, ktoré stláča plechovky a plastové fľaše. Vďaka tomu je ich skladovanie a prepravovanie jednoduchšie a efektívnejšie.

Automatizovaný odber

Vhodný pri odbere 500 a viac kusov denne.

Automatizovaný odber je pre obchodníka efektívne umiestniť, ak predpokladá vyšší počet vrátených obalov denne, štandardne 500 kusov a viac. Používa sa odberný automat – zálohomat, ktorý sa o všetko postará: sám obaly triedi a sám ich stláča. Obchodník následne stlačené obaly, vytriedené na plastové fľaše a plechovky pripraví na odobratie prepravcom Správcu.

4. Zálohový systém z pohľadu zákazníka

Zákazník platí od 1.1.2022 okrem ceny samotného nápoja aj 15 eurocentov za obal. Záloh nepodlieha DPH, takže vždy to bude 15 eurocentov.

Zálohovaný obal môže vrátiť v ktoromkoľvek odbernom mieste – bez ohľadu na to, kde nápoj v zálohovanom obale pôvodne kúpil. Obaly označené symbolom „Z“ vloží nestlačené do automatu, alebo ich odovzdá pri pokladni a dostane kupón. Uplatniť si kupón s hodnotou zálohu, môže len v predajni, v ktorej obaly odovzdal. Buď mu bude odrátaný z ceny nákupu, alebo požiadajú o vyplatenie hotovosti na pokladni. Pri menších prevádzkach zapojených do zálohovania dobrovoľne má obchodník možnosť len poskytnúť zľavu z nákupu, nemá povinnosť vyplatiť hotovosť.

Aké nápoje sa budú zálohovať?

Od januára 2022 sa zálohujú všetky plastové fľaše a plechovky od nápojov. **Viete, ktoré áno a ktoré nie?**

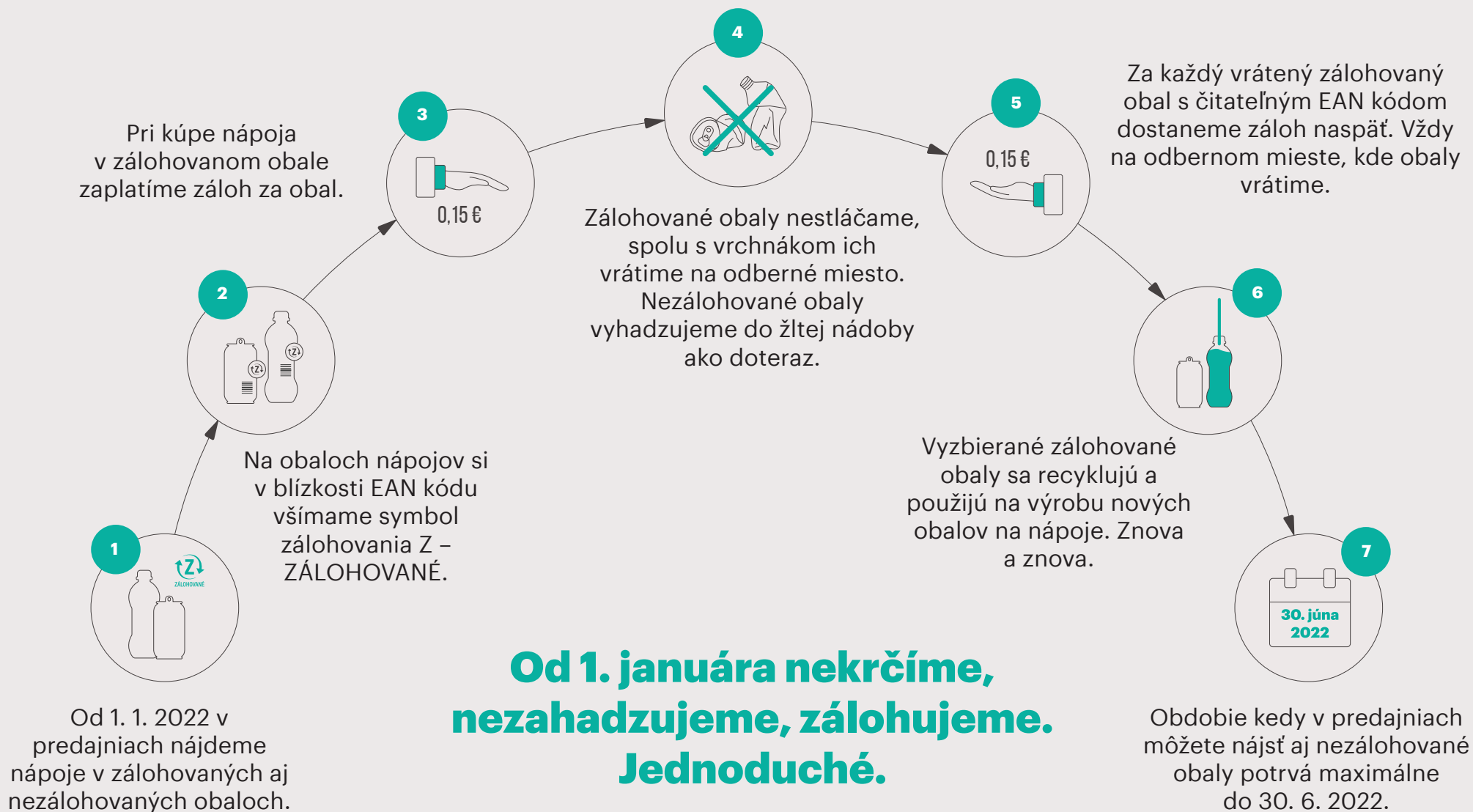
Zálohujú sa obaly s objemom **0,1 až 3 l vrátane.**

A nezálohujú sa obaly z: mlieka, nápojov s obsahom mlieka, sirupov a alkoholických nápojov s obsahom alkoholu nad 15 percent

Ktoré nápojové obaly?

V legislatíve sú definované nápoje ako „kvapalnú požívatinu, ktoré obsahujú viac ako 80 percent vody a sú schopné uspokojiť fyziologickú potrebu vody, delia sa na alkoholické a nealkoholické“. Takže zálohujú sa plastové obaly a plechovky nápojov ako sú: minerálne vody, sladené nápoje, ovocné šťavy, energetické nápoje, pivo a víno.

5. Správca zálohového systému sa postará o obaly

Úlohou Správcu je prebrať odovzdané plastové fľaše a plechovky od obchodníkov, zabezpečiť kontrolu, sčítanie, prepravu a spracovanie obalov. Správca má na tieto účely zriadené triediace centrum a medzisklady, vhodne rozmiestnené v súlade s optimalizáciou prepravných trás. Zabezpečí tak efektívny a ekologický prevoz vyzbieraných obalov na miesto finálneho triedenia a prípravu na recykláciu.

V triediacom centre je umiestnená optická linka, ktorá triedi materiály podľa druhov a farieb. Pripravuje hotové balíky vytriedeného plastového a kovového materiálu pre recyklátorov. U Správcu neprebíha proces recyklácie, avšak je v záujme Správcu, aby bol materiál následne spracovaný recyklačnými kapacitami, ktoré vedú zabezpečiť recykláciu z fľaše do fľaše a z plechovky do plechovky.

Vďaka zálohovému systému je možné vyzbierať čistý materiál vyššej kvality, ktorý sa dá efektívne využiť pri výrobe nových obalov.

Ak do triediaceho centra, resp. medziskladov prídu nestlačené nápojové obaly (pochádzajúce z ručného zberu), prepočítavajú sa na špeciálnom zariadení a zlisujú sa. Následne sa porovnávajú údaje z ručných skenerov s reálne odobratým množstvom, čím sa eliminujú prípadné podvody a zabezpečí efektívny chod zálohového systému.

Predkupné právo výrobcov

Zálohový systém umožňuje povinným osobám – výrobcovi, ktorí uvádzajú obaly na trh, zabezpečiť dostatok materiálu v želannej kvalite, aby si mohli následne plniť zákonné ciele na pridávanie povinného obsahu recyklovaného materiálu do nových obalov. Výrobcom budú môcť využiť predkupné právo na alkotné množstvo a kvalitu materiálu, ako uviedli na trh a následne ho využiť pre výrobu nových obalov.

Cieľom zálohového systému je, aby sa prioritizovalo spracovanie z fľaše do fľaše (pet-to-pet) a z plechovky do plechovky (can-to-can). A teda, aby sa z odobratých a recyklovaných zálohovaných obalov stali opäť nové obaly s rovnakým účelom, na ktorý boli pôvodne využité.

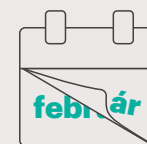
Výrobcom majú o recyklovaný materiál záujem, primárne z dôvodu, že si musia plniť ciele

dané smernicou o jednorazových plastoch. Tá udáva minimálne množstvo pre pridávanie recyklovaného materiálu v nových obaloch – od roku 2025 je to 25% a od roku 2030 minimálne 30% podiel.

Niektorí výrobcovia majú aj dobrovoľné záväzky a už dnes používajú materiály s 50- až 100% podielom recyklovaného materiálu vo svojich nápojových obaloch.

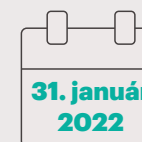
Cieľom je, aby sa materiál nevyhadzoval, a nerecykloval len jednorazovo, ale otáčal sa v uzavretom materiálovom kruhu. Aby to neboli len materiály na jedno použitie, ale využívali sa na tie isté účely viackrát v súlade s princípmi cirkulárnej ekonomiky. Vytriedený materiál, na ktorý výrobcovia neuplatnia predkupné právo, odkúpia recyklátori, ktorí sa prihlásia do tendra Správcu. Výnos z predaného materiálu je jedným zo zdrojov financovania celého zálohového systému.

Viete, čo je to prechodné obdobie pri zálohovaní?

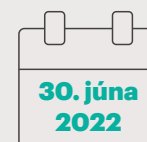
Zálohový systém sa samozrejme nedá zaviesť zo dňa na deň. Preto existuje prechodné obdobie, počas ktorého budú na trhu staré aj nové zálohované nápojové obaly.

Prechodné obdobie pre výrobcov je nastavené do 31. januára 2022 - najneskôr do tohto dátumu môžu na trh umiestniť staré nezálohované obaly.

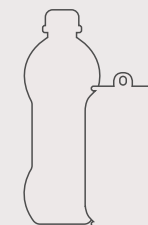
výrobcom

distribútori

Pre distribútora má prechodné obdobie iný termín - staré, nezálohované obaly budú môcť distribuovať do 30. júna 2022.

Po tomto dátume si na slovenskom trhu kúpime už len plastové fľaše a plechovky so symbolom „Z“ a textom „ZÁLOHOVANÉ“.

Otázky o zálohovaní, ktoré ste sa nebáli spýtať

Nasledujúce otázky a odpovede vychádzajú z najčastejšie sa opakujúcich otázok, ktoré položili spotrebitelia Správcovi zálohového systému cez sociálne siete, alebo pri priamej komunikácii.

Prečo sa zálohujú len plastové nápojové obaly a plechovky?

Zálohovanie na Slovensku začína jednorazovými plastovými fľašami a plechovkami, pri ktorých sa aj v zahraničí osvedčilo najviac. U nás navyše nadväzuje na zálohované vratné sklenené obaly, ktoré roky poznáme a vraciame do obchodu. Vieme sa na nich učiť, stabilizovať a rozvíjať systém. Následne k plastovým fľašiam a plechovkám môže pribudnúť nevratné sklo alebo napríklad Tetra Paky.

Čo sa stane s plastovými fľašami a plechovkami, ktoré sa nevrátia do zálohového systému?

Keď spotrebiteľ nevráti obal na odborné miesto príde o záloh, a tiež o možnosť obal recyklovať a vrátiť naspäť do obehu ako novú fľašu či plechovku. Môžu končiť v kontajneroch na triedený zber, komunálny odpad, prípadne môžu byť použité v rámci domácnosti.

Čo sa stane s obalmi pohodenými v prírode?

Zálohový systém je riešením, ktoré má zabrániť aj tomu, aby sa plastové fľaše a plechovky vyskytovali voľne pohodené v prírode. V krajinách, kde je zavedený, kleslo množstvo voľne pohodených nápojových obalov o 95%. Zároveň je však rovnako

potrebné myslieť na vyčistenie Slovenska od obalov pohodených v krajine už dnes. Pre tento problém sú plánované ďalšie projekty v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia.

Prečo sa rovno nezačnú používať biodegradovateľné plasty?

Každý obal má svoj dopad na životné prostredie a zálohovanie prináša riešenie, ktorým vieme aktuálne znížiť množstvo odpadu, zvýšiť percento plastových fliaš a plechoviek, ktoré sa vrátia znova do obehu a neskončia voľne pohodené v prírode. Tým sa zníži dopad na životné prostredie spôsobom, aký vieme aplikovať už dnes. Bioplasty sú alternatívou, ktorá si vyžaduje vybudovanie kompletnej infraštruktúry od triedeného zberu, cez recykláciu, až po spracovanie na konci ich životnosti.

Prečo sa nevrátime k skleneným fľašiam namiesto plastových?

Používanie plastových obalov má mnoho praktických výhod, pretože sú ľahšie a skladnejšie. Každý obal má dopad na životné prostredie, napríklad výroba a recyklácia skla spotrebuje omnoho viac CO₂ ako výroba a recyklácia plastov. Používanie jednorazového nevratného skla pre nápoje je z pohľadu dopadov na životné prostredie najhorším variantom. Pri porovnaní životného cyklu plastovej fľaše s obsahom recyklovaného materiálu a vratného skla sa preukázalo, že dopad na životné prostredie je rovnaký, preto dáva zavedenie zálohovania jednoznačne zmysel aj pre plastové obaly a ich ďalšie využitie na rovnaký účel.

Nezvýši zálohový systém cenu nápojov?

Nie, zavedenie zálohovania nemá vplyv na cenu nápojov. Pri nákupe zaplatíme záloh 15 eurocentov a pri vrátení obalu dostaneme záloh naspäť v plnej výške.

Nebol by viac motivujúci vyšší záloh, napríklad 50 centov?

Výška zálohu bola určená na základe analýz tak, aby bola dostatočne motivujúca a zároveň nebola priveľmi finančne zaťažujúca pre slovenských spotrebiteľov.

Ako je financovaný zálohový systém?

Zálohový systém je financovaný z poplatkov výrobcov, predaja materiálu a z nevyzdvihnutých záloh. Zabehnutý zálohový systém je štandardne deficitný a nakoľko ide o systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov, deficit hospodárenia je vždy financovaný poplatkami výrobcov.

Čo sa stane s nevyzbieranými zálohami?

Zálohový systém je férový a transparentný systém, ktorý zapája výrobcov, obchodníkov, a spotrebiteľov do boja proti voľne pohodenému odpadu, všetko pod dohľadom Ministerstva životného prostredia. V prípade, že sa spotrebiteľ nezachová zodpovedne a nevráti obal na odbornom mieste, záloh ktorý si neuplatní, sa v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ stáva príjmom zálohového systému. Správca zálohového systému je neziskovou organizáciou a na základe zákona je povinný akýkoľvek prebytok hospodárenia použiť výlučne na rozvoj a vylepšovanie systému zálohovania.

Nemôže sa aj v zálohovom systéme stať, že vyzbierané nápojové obaly skončia v spaľovni?

Nie. Každý obal v zálohovom systéme je evidovaný a vysledovateľný od momentu uvedenia na trh až po recykláciu a jeho využitie pri výrobe nových obalov. Funguje to vo všetkých krajinách, kde zálohový systém existuje a teda – všetky vyzbierané nápojové obaly sa preukázateľne recyklujú a môžu byť využité na výrobu nových obalov. Sú to cenné materiály, ktoré nemajú končiť v prírode, ani v spaľovni, dajú sa z nich vyrábať nové obaly na rovnaký účel a šetriť tak prírodné zdroje.

A čo iné plastové obaly, zo šampónov, horčice, mydla...?

Plastové obaly z iných ako nápojových obalov sa zbierajú cez systém triedeného zberu ako doteraz a patria do žltej odbernej nádoby. Veríme, že postupne sa budú systémy rozšírenej zodpovednosti, ako je triedený zber a zálohový systém, ako aj recyklačné možnosti zdokonaľovať aj pre ďalšie obalové materiály a vznikajú riešenia, ktoré pomôžu čistejšiemu prostrediu.

Budú sa dať zálohované obaly vrátiť aj na vidieku alebo len vo veľkých nákupných centrách?

Do zálohového systému sú ako odberné miesta zaregistrované aj malé predajne na vidieku, takže plastové fľaše a plechovky bude možné postupne v spolupráci s obchodníkmi, ktorí tak vychádzajú v ústrety pohodlnému zálohovaniu, vrátiť na každom kroku.

Kto spravuje zálohový systém?

Správca zálohového systému. Je to nezisková organizácia, poverená Ministerstvom životného prostredia, aby vytvorila, financovala a koordinovala fungovanie zálohovania jednorazových nápojových obalov. Zakladateľom Správcu je konzorcium štyroch subjektov – Asociácia výrobcov nealkoholických nápojov a minerálnych vôd na Slovensku, Slovenské združenie výrobcov piva a sladu, Slovenská aliancia moderného obchodu a Zväz obchodu SR. Tie zastupujú výrobcov nealkoholických nápojov a minerálnych vôd, výrobcov piva a zástupcov veľkoobchodu a maloobchodu. Ich členovia spoločne uvádzajú na trh takmer 80% všetkých zálohovaných obalov a zastupujú viac ako 3 000 obchodných prevádzok.

OD 1. JANUÁRA

NEKRČÍME

NEZAHADZUJEME

↻ ZÁLOHUJEME

AKO ZÁLOHOVANÉ

HODNOTOU 15 CENTOV SÚ ZÁLOHOVANÉ IBA PLASTOVÉ FLAŠE A PLECHOVKY OZNAČENÉ LOGOM ↻

WWW.SLOVENSKOZALOHUJE.SK